WIKIPEDIA

Karakalpakin kieli

Karakalpakki	
Tiedot	
Alue	Uzbekistan (mm. Karakalpakia), Kazakstan, Turkmenistan, Kirgisia, Afganistan
Virallinen kieli	Karakalpakia
Puhujia	409 000 (1993)
Sija	ei 100 suurimman joukossa
Kirjaimisto	kyrillinen, myös latinalainen
Kielitieteellinen luokitus	
Kielikunta	altailaiset kielet
Kieliryhmä	turkkilaiset kielet länsiturkkilaiset kielet
Kielikoodit	
ISO 639-2	kaa
ISO 639-3	kaa (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=kaa)
	Ohje

Karakalpakin kieli (karakalpakiksi *qaraqalpaq tili*) on karakalpakkien puhuma turkkilainen kieli. Sillä on virallinen asema Uzbekistaniin kuuluvassa Karakalpakiassa. Kielen puhujia asuu myös Uzbekistanin Horezmin ja Ferganan alueilla, Daşoguzin maakunnassa Turkmenistanissa, Kazakstanissa, Astrahanin alueella Venäjällä sekä Afganistanissa.[1] Vuonna 1989 karakalpakkeja oli entisen Neuvostoliiton alueella 423 500 henkeä, joista 94,1 % puhui karakalpakkia äidinkielenään.[2]

Karakalpakki kuuluu turkkilaisten kielten luoteiseen eli kiptšakkilaiseen ryhmään. Sen lähimpiä sukukieliä ovat kazakki ja nogai. Kieli jakautuu koilliseen ja lounaaseen murreryhmään. Kazakin, uzbekin ja turkmeenin kielet ovat vaikuttaneet eräisiin paikallismurteisiin.[3]

Ennen Venäjän vallankumousta karakalpakit käyttivät kirjakielenään arabialaiseen kirjaimistoon perustunutta keskiaasialaista türkiä. Vuonna 1924 otettiin käyttöön uudistettu arabialainen kirjaimisto, joka vuonna 1928 korvattiin latinalaisella aakkostolla. Vuonna 1940 siirryttiin lisämerkeillä täydennettyyn kyrilliseen kirjaimistoon.[2] Latinalainen aakkosto otettiin uudelleen käyttöön 1990-luvulla.

Karakalpakki on Uzbekistaniin kuuluvan Karakalpakian tasavallan kansalliskieli. Sitä käytetään kouluopetuksessa, sillä julkaistaan kaunokirjallisuutta sekä sanoma- ja aikakauslehtiä.[2]

Lähteet

1. *Jazyki mira: Tjurkskije jazyki*, s. 264. Moskva: Indrik, 1997. ISBN 5-85759-061-2.
2. *Jazyki Rossijskoi Federatsii i sosednih gosudarstv. Tom II*, s. 50. Moskva: Nauka, 2001. ISBN 5-02-011268-2.
3. Baskakov, N.A.: *Tjurkskije jazyki. Izd. 2-je, ispr.*, s. 166–167. Moskva: KomKniga, 2006. ISBN 978-5-484-00515-4.

Turkkilaiset kielet

azeri | baškiiri | dolgaani | gagauzi | hakassi | haladži | jakuutti | karaiimi | karakalpakki | karatšai-balkaari | kaškai | kazakki | krimintataari | kumykki | nogai | salaari | šoori | tataari | tofa | tšuvassi | turkki | turkmeeni | tuva | uiguuri | uzbekki